

www.iscience.me

PERERVA P.G., KOSENKO A.V., SHCHERBAK N.V. COMPLIANCE-RISK OF EXCLUSION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS OF OBJECTS

Перерва П.Г.

д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин НТУ "ХПІ"

Косенко А.В.

к.е.н., професор завідувач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин НТУ "ХПІ"

Щербак Н.В.

студентка групи 2.БЕМ702П.8 НТУ "ХПІ"

Комплаєнс-система це конкурентна перевага підприємства, з кожним роком її значення, як функції внутрішнього контролю і невід'ємного елементу системи корпоративного управління буде рости, що дозволить забезпечити збереження і стійкий розвиток корпорації за рахунок росту ефективності виробничо-комерційної діяльності.

Комплаєнс розвивається як суто утилітарний механізм контролю міри відповідності організації нормативно-правовим вимогам, які все більше ускладнювалися і посилювалися в умовах світу транснаціональних корпорацій і стрімкого взаємопроникнення правових систем різних країн і міжнародних організацій, що нестримно глобалізував. Але прогрес методології комплаєнс призводить до того, що вивчати і відстежувати треба вже не просто норми і нормативно-правові вимоги, але і самі інститути, що їх породжують, в усьому їх різноманітті, яке включає як формальні, так і неформальні інститути. Центральним аспектом комплаєнса стає необхідність ретельної оцінки і зіставлення регулюючих дій, які роблять ті або інші норми на ті або інші напрями діяльності організацій. Оцінка витрат, які спричиняє за собою відповідність нормам, являється, по суті, одним з напрямів у вимірі трансакційних витрат специфікації і захисту прав власності. Комплаєнс відноситься до тих явищ, які спочатку зародилися у рамках англосакської правової сім'ї. В той же час, в умовах конвергенції правових систем різних правових сімей, імплементації норм міжнародного права в національні правові системи,

посилення екстериторіальності ряду національних правових систем, автоматично відмахуватися від досвіду і напрацювань інших правових систем (по відношенню до української), що відносяться до інших правових сімей (по відношенню до романо-германської), - дуже необачне заняття.

Вищезгадані тенденції розвитку правового регулювання підштовхують держави до пошуку найбільш успішних методів (способів), найбільш ефективних практик, які б дозволяли як державі в цілому, так і окремим його інститутам (а також національним суб'єктам права) підвищувати свою конкурентоспроможність на міжнародному рівні, уникаючи різних ризиків, у тому числі ризиків, пов'язаних з притягненням до відповідальності у рамках міжнародно-правових інститутів, ризиків, пов'язаних з обтяженням і конфіскацією майна, що знаходиться за кордоном, ризиків, пов'язаних з накладенням санкцій на національні організації, що здійснюють діяльність за межами конкретної держави та ін.

Комплаєнс-програма розрахована на застосування у будь-якій області регулювання, включаючи протидію корупції і відмиванню доходів, отриманих злочинним шляхом, захист персональних даних, протидію дискримінації, управління конфліктом інтересів, митний і антимонопольний комплаєнс.

В роботі були розглянуті такі питання, як визначення комплаєнс-ризиків, взаємозв'язок між комплаєнсом і корпоративним управлінням, роль ради директорів і вищого керівництва в розвитку «правильної» корпоративної культури, взаємозв'язок між комплаєнсом і етикою, різні перешкоди до ефективного комплаєнсу у рамках організацій, а також елементи комплаєнс-програми до управління підприємством, захисту прав як об'єктів інтелектуальної власності так і всієї діяльності підприємства та його економічної безпеки.

Правові ризики (юридичні ризики) - ризики того, що угода між учасниками виявиться неможливою виконати за чинним законодавством або ж, що угода виявиться не належним чином оформленою, інакше кажучи це ризики втрат із-за пропусків або порушення юридичних вимог чинного законодавства.

Правові ризики можуть мати зовнішні і внутрішні джерела походження. Внутрішні правові ризики часто пов'язані з: недотриманням підприємством національного і міжнародного законодавства; невідповідності документації фірми чинному законодавству; порушенням компанією умов договорів; поганою організацією роботи юридичних підрозділів, що призводять до правових помилок через дії керівництва або працівників фірми; неякісне опрацювання юридичної складової при введенні нових технологій, проведення операцій, укладення угод.

Зовнішні правові ризики обумовлені тим, що правова система може бути недосконалою, правове регулювання недостатньо, закони часто міняються, спостерігається некоректне застосування права іншої держави або держоргани допускають недоліки при застосуванні прийомів державного регулювання. Також ризики зв'язуються з тим, що підприємство не може вирішити конфлікт через переговори, що веде до звернення до суду. Треба враховувати і можливість порушення контрагентами і клієнтами фірми пунктів договору або знаходження підрозділів компанії або клієнтів під юрисдикцією іншої держави.

В якості небажаних наслідків настання подій технологічного комплаєнс-ризика підприємства можна виразити наступні складові, які можна оцінити по абсолютному значенню (величині збитку у вартісному вираженні) і вірогідності/можливості (частоти настання події збитку : випадків в рік).

1. Прямі втрати промислового підприємства (руйнування і псування майна підприємства, втрати продуктивності, прибутку, іншої матеріальної вигоди в результаті припинення або порушення виробничої діяльності з причин, обумовлених комплаєнс-ризиками).

2. Збиток інших осіб і об'єктів, що виникає в результаті реалізації технологічних комплаєнс-ризиків, який може бути пред'явлений для компенсації коштів підприємства в порядку використання засобів правового захисту зовнішніми сторонами.

3. Збиток в результаті настання правових наслідків допущення підприємством реалізації технологічних комплаєнс-ризиків включає: штрафи, втрати в результаті заборон діяльності, видачі приписів на усунення порушень, відгуку ліцензій, кримінального переслідування, витрат судочинства і право застосування. Слід зазначити, що ці втрати в результаті комплаєнс-ризиків можуть, на відміну від перших двох груп, наставати як при безпосередній реалізації у формі подій технологічного ризику (аварії, систематичні шкідливі дії) так і без настання таких (наприклад, штрафні санкції за результатами перевірок уповноважених органів). У цьому зв'язку, в даній підгрупі збитків можна виділити 2 підгрупи збитків: збитки від настання правових наслідків комплаєнс-ризиків при реалізації подій технологічного ризику; збитки від настання правових наслідків комплаєнс-ризиків поза реалізацією подій технологічного ризику.

4 Репутаційні втрати: втрата в результаті настання подій технологічних комплаєнс-ризиків ділової репутації (goodwill), вартості (капіталізації) компанії, втрата довіри клієнтів, контрагентів і партнерів, ринків збуту (майбутніх продажів) і

постачання (джерел ресурсів), зниження кредитного рейтингу (оцінки кредитоспроможності) і втрата можливості фінансування і кредитування для компанії, або дорожчання вартості такого. Аналогічно групі збитків ці втрати можуть наставати як при реалізації подій технологічного ризику, обумовленого комплаєнс-ризиками, так і без такої при виявленні і ідентифікації фактів порушення у рамках ділової практики компанії. Структура втрат промислового підприємства в результаті настання подій технологічного комплаєнс-ризика може бути спільно класифікована по підсистемах управління комплаєнс-менеджменту і групах збитків.

Питання визначення позитивного ефекту від управління технологічними ризиками (ухилення від ризиків і зменшення їх впливу) в достатній мірі розглянутий в роботах. Узагальнюючи їх, в загальному вигляді оцінку ефекту заходів технологічного комплаєнс-менеджменту можна отримати в результаті аналізу, що проводиться в два етапи.

Список літератури

1. Sikorska M. Compliance service at guest services enterprises / M.Sikorska, György Kocziszky, P.G.Pererva // Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м.Полтава, 19 жовтня 2017р.– Полтава : ПУЕТ, 2017. – С. 389-391.
2. Kocziszky György Anti-corruption compliance in the enterprise's program [Electronic resource] / G.Kocziszky, M.Veres Somosi, P.G.Pererva // Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі: зб. тез наук. робіт 2-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, 28-30 листопада 2017 р. / Кременч. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського.– Кременчук, 2017. – С. 164-167. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1r-6uz8h9jl-bCWwpPrY7esG925mrQudP/view>
3. Pererva P., Nagy S., Maslak M. (2018) Organization of marketing activities on the intrapreneurship // MIND JOURNAL // Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna.- №5.- [Published online].- Access mode: https://mindjournal.wseh.pl/sites/default/files/article/09-18/organization_of_marketing_activities_on_the_intrapreneurship.pdf
4. Nagy S., Piskóti I., Molnár L., Marien, A. (2012). The relationship between values and general environmental behaviour. Economics and Management, No.17(1), pp.272-278.

5. Piskoti I., Nagy S. (2009) A new customer satisfaction management model (methodology and practice). *Economics and managements*, No. 14, pp. 483-490.
6. Романчик Т. В. Оцінка сучасного стану інноваційної діяльності підприємств України / Т. В. Романчик // *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ"* : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ", 2008. – № 55 (1). – С. 52-61.
7. Романчик Т.В. Теорія інновації: дослідження понятійного апарату / Т.В.Романчик // *Бізнес Інформ*. – 2014. – № 10. – С. 138-142.
8. Nagy S. (2017) The Impact Of Country Of Origin In Mobile Phone Choice Of Generation Y And Z // *JOURNAL OF MANAGEMENT AND TRAINING FOR INDUSTRIES*.- №4.- pp.16-29.
9. Kocziszky György Reputational compliance / György Kocziszky, M.Veress Somosi, T.O.Kobieliyeva // *Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2017"* : тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. / ред.: О.В.Манойленко, Є.М.Строков.– Харків : НТУ "ХПІ", 2017.– С. 140-143.
10. Nagy Szabolcs Estimation of economic efficiency of power engineering / S. Nagy, M. Sikorska, P.Pererva // *Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток : матеріали 10-ї Ювіл. Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2018 р.* – Харків : ХНУБА, 2018. – С. 3-6.
11. Pererva P.G. Technology transfer / P.G.Pererva, György Kocziszky, D.Szakaly, M.Somosi Veres - Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
12. Potrashkova L., Raiko D., Tseitlin L., Savchenko O., Nagy S. (2018) Methodological provisions for conducting empirical research of the availability and implementation of the consumers' socially responsible intentions // *Маркетинг і менеджмент інновацій / Marketing and management of innovations*.- № 3.- pp.133-141.
13. Nagy Szabolcs Current evaluation of the patent with regarding the index of its questionnaire / S.Nagy, M.Sikorska, P.Pererva // *Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами : матеріали 9-ї Всеукр. наук.-практ. конф., 19 квітня 2018 р.* – Київ : НАУ, 2018. – С. 21-22.
14. Романчик Т.В. Наукові засади дефініції "економічна безпека" / Т. В. Романчик // *Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі : зб. тез наук. робіт 1-ї Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф., 21-23 березня 2017 р.* – Кременчук : КрНУ, 2017. – С. 206-209.
15. Nagy Szabolcs Digital economy and society – a cross country comparison of Hungary and Ukraine / S.Nagy // *Вісник Національного технічного університету*

""Харківський політехнічний інститут"" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ ""ХПІ"", 2017. – № 46 (1267). – С. 174-179.

16. Nagy Szabolcs Monitoring of innovation and investment potential of industrial enterprises / S.Nagy, P.Pererva // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : зб. матеріалів 10-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 18 травня 2018 р. – Харків : ХНАДУ, 2018. – С. 88-89.

17. Романчик Т.В. Економічна безпека підприємства: функціональні аспекти / Т. В. Романчик // Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 10-річчю факультету міжнародного туризму та управління персоналом Запорізького національного технічного університету, 30-31 березня 2017 р. : [в 2 т.]. Т. 2 / ред. В. М. Зайцева. – Запоріжжя : ""Просвіта"", 2017. – С. 372-374.

18. Kocziszky György Compliance risk in the enterprise / G.Kocziszky, M.Veress Somosi, Т.О.Kobieliava // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність ""Форвард–2017"" : тр. 8-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2017р. / ред.: П.Г.Перерва, Є.М.Строков, О.М.Гуцан.– Харків : НТУ ""ХПІ"", 2017. – С. 54-57.